

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Przemysław Kalinowski

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **K. N.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 14 maja 2020 r.

bez udziału stron,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 kwietnia 2016 r., sygn. akt II AKa (...)

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. wniosek oddalić;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania, tj. uiszczoną opłatą od wniosku oraz zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł tytułem wydatków tego postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt V K (..) uznał oskarżonego K. N. (sprawa dotyczyła także wielu innych oskarżonych) za winnego tego, że działając w podobny sposób, w krótkich odstępach czasu, w

okresie od nocy z 11 na 12 czerwca 2002 roku do 29 sierpnia 2002 roku, dopuścił się opisanego w wyroku ciągu przestępstw zakwalifikowanych z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i na mocy art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. skazał go na karę 5 lat pozbawienia wolności (pkt 18 wyroku); natomiast na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umorzył postępowanie karne o czyn z art. 258 § 1 k.k. w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 01.05.2004 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. – czyn opisany w punkcie LXXXV części wstępnej wyroku (pkt 17 wyroku).

Wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie sygn. akt II AKa (...), na skutek złożonej apelacji przez obrońcę oskarżonego (w postępowaniu odwoławczym rozpoznawano także apelacje innych oskarżonych oraz prokuratora), utrzymał wyrok w mocy wobec tego oskarżonego.

W dniu 29 marca 2019 r. wpłynął do Sądu Najwyższego wniosek obrońcy skazanego o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w sprawie, uchylenie wyroków w niej zapadłych i przekazanie jej do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.. Podstawą prawną wniosku był art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.

Ponadto, obrońca skazanego złożył wniosek o sprawdzenie okoliczności faktycznych w trybie art. 97 k.p.k. poprzez przesłuchanie jako świadków P. Z. , S. J. , W. N. , T. D. , M. H. , K. L. i E. K. – na okoliczności pobytu skazanego od 25 czerwca 2002 r. do 26 lipca 2002 r. w innych miejscach, niż miejsca przypisanych mu w wyroku przestępstw. Skarżący załączył przy tym oświadczenia niektórych z tych osób potwierdzających tezy dowodowe złożonego wniosku. Powołując się na istnienie nowych, nieznanych dotychczas tak sądom obu instancji jak i skazanemu dowodów, obrońca wskazał na ich istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w tej sprawie, bowiem, jak wynika z treści wniosku, dowody te umożliwić mają sądowi „obiektywną weryfikację dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego”. W ocenie obrońcy okoliczności przedstawione przez te osoby podważają prawidłowość ustaleń faktycznych co do popełnienia przez skazanego przypisanych mu przestępstw. Autor wniosku podniósł również, że skazany w swoich wyjaśnieniach składanych w tym procesie formułował dość ogólną tezę dotyczącą jego alibi w odniesieniu do czynów od czerwca 2002 r. do lipca 2002 r., to jednak w

toku ówczesnego postępowania nie posiadał skonkretyzowanej wiedzy co do środków dowodowych pozwalających na jej potwierdzenie, a postępowanie toczyło się wiele lat od daty badanych w procesie zdarzeń. Dopiero niedawno brat skazanego – W.N. pomógł skazanemu odtworzyć przebieg zdarzeń w tamtym czasie i pomógł w ustaleniu osób, które mogą potwierdzić istotne okoliczności. obrońca podkreślił również, że wysoce prawdopodobne jest zakwestionowanie zasadności przypisania skazanemu czynów na terenie G. i Z. za okres od 29 czerwca do 23/24 lipca 2002 r. w oparciu o nowe dowody, a nowe dowody będą miały także wpływ na konieczność bardziej krytycznej oceny wiarygodności wyjaśnień współoskarżonego R. M. co do sprawstwa skazanego K. N. w odniesieniu do wszystkich czynów (i ewentualnego uniewinnienia od tychże) lub co do kwestii kwalifikacji prawnej (odnośnie art. 65 § 1 k.k.).

Na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2019 r. Sąd Najwyższy uznając, że zachodzi potrzeba sprawdzenia okoliczności leżących u podstaw wniosku o wznowienie postępowania, na podstawie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k. postanowił dopuścić dowód z zeznań P. Z. , S. J. , W. N. , T. D. i E. K. , M. H. , K. L. na okoliczność posiadanej przez te osoby wiedzy, co do miejsca przebywania skazanego w okresie od czerwca 2002 r. do końca lipca 2002 r. Nadto w przypadku świadków W. Z., S. J., W. N., T. D. i E. K. – uzyskania ponadto stanowiska, co do złożenia oświadczeń znajdujących się w aktach sprawy IV KO 39/19 Sądu Najwyższego od karty 8 do 12 (kserokopie tych kart w załączeniu), a w przypadku potwierdzenia ich złożenia, także osób, które zwróciły się o złożenie takich oświadczeń i okoliczności ich złożenia oraz – w przypadku E. K. – osoby, która sporządzała treść tego oświadczenia przy wykorzystaniu klawiatury komputerowej. Czynność ta, zlecona Sądowi Rejonowemu w K. została wykonana w dniu 11 października 2019 r. (k. 21 akt IV KO (...)). Sąd Rejonowy w K. w dniu 11 października 2019 r. w sprawie II Ko [...]przesłuchał – w drodze odezwy – świadków: P. Z., S. J., W. N., T. D., K. L. i M. H. (k. 125-130).

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2019 r. Sąd Najwyższy przesłuchanie tych świadków postanowił powtórzyć, wobec wadliwego wykonania przez Sąd Rejonowy w K. czynności przesłuchania świadków i do wykonania tej czynności delegować sędziego sprawozdawcę (k. 134). Przesłuchanie świadków odbyło się w Sądzie

Najwyższym w dniu 28 stycznia 2020 r. (k. 171-175), przy czym na posiedzenie nie stawiał się świadek W. N. (pobyt za granicą) oraz E. K. (pobyt w zakładzie karnym).

Po wykonaniu tych wszystkich czynności procesowych stanowisko swoje na piśmie co do wniosku o wznowienie przestawił prokurator Prokuratury Krajowej, wnosząc o oddalenie wniosku (k. 180-187). W uzasadnieniu swojego pisma prokurator podkreślił, że taka konkluzja jest następstwem analizy akt postępowania V K (...) Sądu Okręgowego w K., w tym oświadczeń procesowych K.N. wówczas złożonych, jak i oświadczeń oraz zeznań świadków, których przesłuchano w toku postępowania wznowieniowego. Prokurator wskazał następnie, że w toku postępowania głównego przed Sądem Okręgowym w K. w sprawie V K (...) skazany twierdził, iż w lipcu 2002 r. przebywał u swojej matki w K., ale tego oświadczenia nie poparł wówczas żadnym dowodem ani inicjatywą skierowaną na wykazanie swojej obecności, pomimo świadomości grożącej mu odpowiedzialności karnej za czyny mu zarzucane w tym okresie. W dalszej części prokurator podkreślił, że skoro u skazanego nie wykazano żadnych ubytków intelektualnych, to przecież nie mógłby zapomnieć w roku 2012 (wyjaśnienia składał od roku 2012), że wakacje 2002 r. spędzał w rodzinnych K. z dwojgiem swoich małych dzieci, a także, iż uczestniczył w dwóch wyjątkowych przedsięwzięciach wyjazdowych razem ze swoimi kolegami. W odniesieniu zaś do przedstawionych nowych faktów i dowodów, w toku postępowania o wznowienie postępowania, prokurator w pierwszej kolejności podniósł, że znamienne jest, iż inicjatywa w tym kierunku była wynikiem zachowania brata skazanego, zaś wszystkie osoby zgłoszone we wniosku o wznowienie postępowania deklarowały bliskie więzy koleżeńskie ze skazanym. Ponadto prokurator wskazał nie tylko na to, że owi koledzy pomimo takich bliskich więzi koleżeńskich nie przejawiali żadnego zainteresowania losem bliskiego kolegi przez tyle lat, ale także, iż sama treść pisemnych oświadczeń załączonych do wniosku o wznowienie oraz zeznań z postępowania wznowieniowego jest wzajemnie niespójna i niejednorodna, tak wewnątrz, jak i pomiędzy różnymi świadkami. Następnie na czterech kolejnych stronach (str. 5-8) prokurator opisał te nieścisłości oraz sprzeczności występujące pomiędzy zeznaniami świadków, jak też pomiędzy relacjami pisemnymi oraz zeznaniami w toku postępowania tych samych osób. W konkluzji prokurator podniósł, że

przedstawione w toku postępowania wznowieniowego dowody nie wskazują na oczywistą wadliwość wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania okazał się niezasadny. Trzeba przy tym już na wstępie podnieść, że w istocie w sposób prawidłowy ocenił wniosek o wznowienie postępowania w tej sprawie prokurator Prokuratury Krajowej, a argumentacja w stanowisku pisemnym jest skrupulatna i wszechstronna, co pozwala na jej aprobatę. Zanim jednak zostaną podane szczegółowe powody oddalenia wniosku trzeba przypomnieć, że w postępowaniu wznowieniowym nie można dokonywać kontroli prawidłowości dokonanej oceny materiału dowodowego w sprawie prawomocnie zakończonej, a więc nie można dokonywać ponownej oceny tych samych dowodów. Natomiast w sytuacji pojawienia się nowego dowodu lub faktu, konieczne jest badanie tego nowego dowodu lub faktu (także wynikającego z nowego dowodu) na tle całokształtu dowodów przeprowadzonych w postępowaniu prawomocnie zakończonym, tak aby ustalić, czy te nowe okoliczności wskazują na to, że prawomocne orzeczenie jest błędne, przy czym stopień pewności co do tej sądowej pomyłki określa się jako „graniczący z pewnością” lub wskazujący na „duże lub wysokie prawdopodobieństwo” (por. postanowienia SN: z 16.10.2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015/3, poz. 21; z 24.05.2016 r., V KO 29/16; z 27.02.2017 r., V KO 92/16). W tym właśnie kontekście takich szczegółowych ocen dokonał prokurator Prokuratury Krajowej.

Trzeba w pierwszej kolejności wskazać, że w toku prawomocnie zakończonego postępowania w sprawie V K (...) Sądu Okręgowego w K. K. N. był przesłuchiwany trzykrotnie (2.02.2012 r., 28.02.2012 r. oraz na rozprawie głównej w dniu 11.12.2013 r.). O ile w dwóch pierwszych przesłuchaniach nie przyznawał się do winy i odmawiał składania wyjaśnień, o tyle w trakcie rozprawy głównej podtrzymując swoje stanowisko co do nie popełnienia zarzucanych mu przestępstw, złożył wyjaśnienia, w których opisał zdarzenie m.in. także z 2000 r. (kłótnia z M. na tle mieszkania), a następnie podał, iż w okresie czerwiec-sierpień 2002 r. nie mógł popełnić przestępstw, a w lipcu nie mógł ich popełnić cyt.: *„bo cały miesiąc przebywałem na terenie K. u mamy H. N. ”* (k. 3507). Już w tym miejscu należałoby zadać pytanie, czy skoro oskarżony składając wyjaśnienia w 2013 r. pamiętał

zdarzenie z 2000 r., a także pamiętał, że w lipcu 2002 r. przez cały miesiąc przebywał w K. u mamy, to nie podałby okoliczności dotyczących wyjazdów poza K. z dobrymi kolegami oraz rodzinami, gdyby takowe zdarzenia miały miejsce? Pytanie wydaje się być retoryczne. Rację ma prokurator, że osoba, której grozi odpowiedzialność karna za poważne przestępstwa, których popełnienie zarzucano oskarżonemu w okresie czerwiec – sierpień 2002 r. i deklarująca wiedzę co do tego, gdzie przebywała w lipcu 2002 r., nie zapomniałaby podać także dwóch dość długich w czasie wyjazdów z kolegami pod namioty, gdyby takie zdarzenia rzeczywiście miały miejsca. Już chociażby w tym kontekście dokonywanie oceny tych nowych faktów i okoliczności w zestawieniu z wyjaśnieniami skazanego w toku prawomocnie zakończonego postępowania karnego, w zgodzie z logiką i życiowym doświadczeniem (art. 7 k.p.k.), musi prowadzić do jednoznacznego wniosku w tym zakresie, tj. tego, że nie uczestniczył w tych wyjazdach, jeśli miały one w ogóle miejsce. Nie sposób przy tym aprobować twierdzenia obrońcy skazanego, że K. N. w toku ówczesnie prowadzonego postępowania karnego nie miał „skonkretyzowanej wiedzy co do środków dowodowych pozwalających na jej potwierdzenie”. Skazany nie musiał mieć procesowej wiedzy co do tego, jakimi środkami wykazać okoliczności istotne dla potwierdzenia tych okoliczności, które są przedstawione we wniosku. Wystarczyłoby, aby te okoliczności opisał, tak jak opisał okoliczności pobytu u swojej mamy, czy też zajście z 2000 r. (kłótnia na tle mieszkania). Poza tym mógł się zwrócić do swojego obrońcy o złożenie stosownych wniosków procesowych. Brak takich wyjaśnień skazanego dowodzi w sposób jednoznaczny, że takie zajścia – opisywane obecnie we wniosku co do pobytów jego z kolegami w dwóch miejscach pod namiotami – po prostu nie miały miejsca (co zostanie wykazane także przy ocenie poszczególnych dowodów w dalszej części uzasadnienia), a twierdzenie obrońcy o braku skonkretyzowanej wiedzy jest li tylko ekwilibrystyką słowną, nie mającą oparcia w zasadach logiki i nastawioną na naiwność organów procesowych.

Do wniosku tego prowadzi również analiza tych nowych dowodów oraz faktów przedstawionych w treści oświadczeń pisemnych złożonych przy wniosku o wznowienie postępowania. Trafnie wskazuje prokurator na występujące w nich sprzeczności. Pokróćce trzeba je zatem omówić.

Z zeznań P. Z. składanych w toku postępowania przed Sądem Rejonowym w K. wynikało, że w N. , K. N. był razem z synem, zaś składając zeznania przed Sądem Najwyższym na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2020 r., świadek ten podał, iż K. N. był wówczas sam, bo na pierwszym wyjeździe byli sami dorośli. Rozpytany o powód tej sprzeczności, stwierdził, że syn K. N. jednak tam był, a odmiennie zeznał z uwagi na stres przed sądem (k. 173). Podał także, że to na drugim wyjeździe (C.) były dzieci i z tego powodu nikt się nie upijał, ale pita była wódka i piwo. Stwierdził, że K. N. był cały czas w N. i w C..

Z kolei, S. J. potwierdził w swoich zeznając składy osobowe obu wyjazdów zgodnie z tym co podał P. Z. i stwierdził, że K. N. podczas obu wyjazdów nie opuszczał pola namiotowego, tak zresztą jak pozostali; podał nawet, że widział K. N. cały czas (k. 172), co jawi się jako oczywisty nonsens (obserwowanie jednej osoby przez cały czas wielodniowego pobytu pod namiotem – nie mówiąc o porze nocnej). Zaprzeczył jednak aby spożywali wówczas wódkę, a stwierdził, iż pili tylko piwo. Nadmienić już w tym miejscu trzeba, że zarówno S. J. jak i P. Z. byli na tych samych wyjazdach pod namioty, a w sposób odmienny zeznawali na okoliczność tego, jakie napoje alkoholowe wówczas spożywali. Odnośnie wyjazdu do C. S. J. nie wymieniał ponadto aby E. K. był tam z żoną lub dziećmi (tak zeznawali z kolei T. D., czy K. L.).

Świadek T. D., który według treści wniosku oraz dołączonego oświadczenia (k. 11) miał uczestniczyć tylko w jednym wyjeździe pod namioty (C.), wymieniając na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2020 r. osoby uczestniczące w tym wyjeździe wskazał także na K. L. oraz P. Z., choć tych dwóch osób nie podał z kolei w treści oświadczenia dołączonego do wniosku o wznowienie postępowania. Pytany o powód tego pominięcia, stwierdził, że musiał ich obu wówczas pominąć ale nie wyjaśnił przyczyny takiego postąpienia, choć wiedział kilka dni wcześniej od W. N., iż jest poproszony o sporządzenie takiego oświadczenia. Podał, że to na prośbę W. N. (brata skazanego) sporządzał to oświadczenie i W. N. był przy nim jak pisał to oświadczenie. Przyznał, że pili na tym wyjeździe piwo i wódkę, a podczas tego pobytu K. N. nie wyjeżdżał; świadek podał, że może maksymalnie na pół godziny wyjechał (zakupy robiły dziewczyny – k. 173). Według jego relacji był tam z żoną i dziećmi, choć S. J. co do pobytu jego rodziny już nie był pewny.

Przesłuchiwany K. L. potwierdzał swój pobyt w C. w składzie, który wymieniali inni świadkowie, ale już zeznawał, że chodzili na piechotę do sklepu i spożywali sporo alkoholu (trochę więcej niż z umiarem) w postaci wódki i piwa (k. 174); przypomnieć trzeba, iż według S. J. spożywano tam tylko piwo. Z kolei M. H., który miał być na obu wyjazdach pod namioty, nie wiedział czy w C. E. Kraj był z dziećmi, choć twierdził, że były jakieś dzieci; nie wiedział również czy K. N. był wówczas z dziećmi (k. 174v).

E. K., który nie został przesłuchany w toku postępowania wznowieniowego (nie stawiał się – przebywał w ZK; nie zarządzono jego doprowadzenia i dowód z przesłuchania świadka został pominięty) w treści swojego oświadczenia pisemnego odnosił się do wyjazdu do C., a przecież z zeznań S. J., P. Z. oraz W. N. (przesłuchanie w SR w K.) wynikało, że brał udział również w pierwszym wyjeździe do N.. Trudno w sposób logiczny wyjaśnić brak odniesienia się także do tego pierwszego wyjazdu.

W. N. składając zeznania przed Sądem Rejonowym w K. opisał w sposób zbieżny skład grupy, który była w N., ogólnie opisując przy tym, że w C. było mnóstwo osób i dzieci. Wobec braku wnikliwego przesłuchania tego świadka nie sposób jest ustalić o jakich osobach wówczas świadek ten mówił. Zapewnił, że jego brat nie opuszczał tego miejsca bo miał pod opieką dzieci (k. 128).

Podsumowując powyższe omówienie przeprowadzonych dowodów, podnieść trzeba, że liczne wykazane wewnętrzne sprzeczności w zeznaniach świadków (m.in. S. J. i T. D.) oraz sprzeczności pomiędzy zeznaniami czy pisemnymi oświadczeniami tych osób np. co do składu osób (pominięcie w oświadczeniu T. D. dwóch osób, czy też odmienne zeznania co do udziału dzieci i innych osób), spożywanego alkoholu, dają podstawy do stwierdzenia, że zeznania wszystkich tych osób przesłuchanych w toku postępowania wznowieniowego są niewiarogodne w zakresie, w jakim wskazują na obecność skazanego w tych miejscach w okresie od końca czerwca do 24 lipca 2002 r., a co się z tym wiąże, nie mogą stanowić podstawy zakwestionowania poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych co do sprawstwa przez skazanego przypisanych mu czynów; w tym zakresie są one – w ocenie Sądu Najwyższego – fałszywe (niezgodne z prawdą obiektywną). Podkreślić również należy, że kwestia udziału K. N. w opisywanych przez świadków

zdarzeniach (pobyty w N. i w C., jak i w K.) jest zupełnie niewiarygodna także ze względu na treść wyjaśnień skazanego w trakcie procesu (kwestia ta została omówiona powyżej). W ocenie Sądu Najwyższego, gdyby K. N. w takich zdarzeniach uczestniczył, to jest bezsporne, że o tych faktach by wspomniał w toku postępowania przygotowawczego lub sądowego. Konkludując, wszyscy przesłuchani świadkowie złożyli nieprawdziwe (fałszywe) w swojej treści zeznania co do udziału K. N. w opisywanych zdarzeniach. Mając na względzie powyższe okoliczności Sąd Najwyższy uznał za niecelowe przesłuchanie w charakterze świadka E. K. (przebywa w zakładzie karnym), albowiem jego depozycje procesowe nie zmieniłyby oceny wiarygodności wyjaśnień skazanego oraz wskazanych wyżej świadków w kontekście podważenia trafności ustaleń zawartych w prawomocnym wyroku.

Z tych powodów nie może być mowy o uwzględnieniu wniosku o wznowienie postępowania. Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu. Orzeczenie o kosztach postępowania oparte zostało na treści art. 639 k.p.k.